

VĂN MẪU LỚP 9

VĂN BIỂU CẢM

**ĐỀ BÀI: CẢM NHẬN CỦA EM VỀ VẺ ĐẸP CỦA BỨC TRANH THIÊN
NHIÊN LÚC GIAO MÙA QUA BÀI THƠ SANG THU CỦA HỮU THỈNH**

A. SƠ ĐỒ TÓM TẮT GỢI Ý

B. DÀN BÀI CHI TIẾT

I. Mở bài

- Bài thơ "Sang thu" của Hữu Thỉnh được ra đời năm 1978 sau khi đất nước ta giải phóng được 2 năm...
- Bài thơ thể hiện cảm nhận tinh tế về những biến chuyển nhẹ nhàng của khoảnh khắc giao mùa

II. Thân bài

1. Giới thiệu vài nét về bài thơ “Sang thu”

- Bài thơ rút trong tập “Từ chiến hào đến thành phố” (1991). Toàn bài gồm ba khổ thơ, diễn tả những biến chuyển nhẹ nhàng mà rõ rệt của đất trời, những nghĩ suy của lòng người qua những cảm nhận tinh tế, những hình ảnh đẹp và giàu sức gợi cảm.

2. Trình bày cảm nhận về vẻ đẹp của bức tranh thiên nhiên lúc giao mùa

- Bức tranh thiên nhiên quê hương mang vẻ đẹp chân thực, quen thuộc, bình dị, đơn sơ nhưng dường như trở nên kết đọng hơn, bừng lên khác lạ qua các tín hiệu chuyển mùa từ mơ hồ đến rõ nét: Từ hương ổi chín đến làn sương ngoài ngõ, ngọn gió se lạnh, xa nữa là dòng sông, cánh chim, áng mây... Từ những hình ảnh đó, đoạn thơ đã vẽ lại hình ảnh thiên nhiên làng quê Bắc bộ khi thu về.
- Bức tranh thiên nhiên quê hương lúc thu về được cảm nhận:
 - Bằng nhiều giác quan (khứu giác, xúc giác, cảm giác...) nên có hương vị, đường nét, hình khối, có những chuyển biến tinh tế theo thời gian.
 - Bằng sự sáng tạo nhiều hình ảnh thơ mới mẻ gợi tả được những nét đặc trưng của khoảnh khắc chớm thu (gió heo may, sương khói..., hình ảnh đám mây gợi nhiều liên tưởng).
 - Bằng nghệ thuật ngôn từ chính xác, tài hoa (các từ láy, các từ ngữ gợi tả, gợi cảm) khiến cho bức tranh thu về thêm sinh động.

- Bức tranh đó đẹp hơn bởi thấm đượm cảm xúc xao xuyến, băng khuâng của nhà thơ trước cảnh sắc thiên nhiên quê hương trong dòng chảy thời gian.

3. Bày tỏ cảm xúc, thái độ trước bức tranh thiên nhiên, đánh giá đoạn thơ và bài thơ

- Có thể so sánh với các sáng tác khác cùng đề tài để khẳng định ấn tượng, cảm xúc trước sự độc đáo của bài thơ trước một đề tài đã rất quen thuộc.

III. Kết luận

- Hình ảnh bài thơ tinh tế mang đậm vẻ “sang thu”, giàu sức biểu cảm lung linh, đa nghĩa, gợi chiều sâu suy nghĩ.
- Ngôn ngữ trong sáng giàu sắc thái biểu cảm. Cùng với các biện pháp ẩn dụ, nhân hóa, sử dụng từ láy đã thể hiện những cảm nhận tinh tế của nhà thơ và sự biến đổi của đất trời từ cuối hạ sang đầu thu, qua đó đã bộc lộ tình yêu thiên nhiên thiết

tha, tâm hồn nhạy cảm của nhà thơ.

C. BÀI VĂN MẪU

Đề bài: Cảm nhận của em về vẻ đẹp của bức tranh thiên nhiên lúc giao mùa trong đoạn thơ sau:

"Bỗng nhận ra hương ổi

Phả vào trong gió se

Sương chùng chình qua ngõ

Hình như thu đã về

Sông được lúc dềnh dàng

Chim bắt đầu vội vã

Có đám mây mùa hạ

Vắt nửa mình sang thu

Vẫn còn bao nhiêu nắng

Đã vơi dần cơn mưa

Sấm cũng bớt bất ngờ

Trên hàng cây đứng tuổi"

(Hữu Thỉnh – Sang thu – Ngữ văn 9)

Gợi ý làm bài

Bài mẫu 1

Mùa thu là một mùa mang trong mình bao nhiêu xúc cảm. Đó chính là nguồn cảm hứng vô tận dành cho các văn nghệ sĩ trong đó có nhà thơ Hữu Thỉnh. Bài thơ "Sang thu" của Hữu Thỉnh được ra đời năm 1978 sau khi đất nước ta giải phóng được 2 năm... Bài thơ thể hiện cảm nhận tinh tế về những biến chuyển nhẹ nhàng của khoảnh khắc giao mùa.

Bài thơ rút trong tập "Từ chiến hào đến thành phố" (1991). Toàn bài gồm ba khổ thơ, diễn tả những biến chuyển nhẹ nhàng mà rõ rệt của đất trời, những nghĩ suy của lòng người qua những cảm nhận tinh tế, những hình ảnh đẹp và giàu sức gợi cảm.

Trước tiên, chúng ta cùng cảm nhận bức tranh thiên nhiên quê hương mang vẻ đẹp chân

thực, quen thuộc, bình dị, đơn sơ nhưng dường như trở nên kết đọng hơn, bừng lên khác lạ qua các tín hiệu chuyển mùa từ mơ hồ đến rõ nét: Từ hương ổi chín đến làn sương ngoài ngõ, ngọn gió se lạnh, xa nữa là dòng sông, cánh chim, áng mây... Từ những hình ảnh đó, đoạn thơ đã vẽ lại hình ảnh thiên nhiên làng quê Bắc bộ khi thu về.

"Bỗng nhận ra hương ổi"

Phả vào trong gió se

Sương chùng chình qua ngõ

Hình như thu đã về"

Đầu thu, hương ổi thơm nồng nàn. Động từ *"phả"* gợi hương thơm đậm như sống lại nó sánh bởi sương một phần, bởi hương ổi mà gió se mang đến một phần. Động từ *"bỗng"* để chỉ sự bất ngờ, ngỡ ngàng, ngạc nhiên khi tác giả nhận ra mùa thu. Gió đầu thu se lạnh, hơi khô, gió đưa hương ổi tạo nên vẻ đẹp của mùa thu. Cùng với hương và gió là sương. Sương được nhân hóa qua từ láy *"Chùng chình"* gợi sự giăng mắc, nhẹ nhàng, như có hồn cố ý chậm lại, vừa mơ hồ, vừa chuyển động. Tác giả còn sử dụng ẩn dụ *"ngõ"*. Ngõ là những ngõ xóm nhỏ mà ấm áp tình cảm, vừa gợi cửa ngõ thời gian giữa hai mùa. Từ bất ngờ thi sĩ đã mở lòng đón nhận mùa thu. Hữu Thỉnh đã cảm nhận và chính mùi hương ổi là chìa khóa vàng mở vào tâm hồn mỗi người. Cảm nhận khá đột ngột lên nhận ra những dấu hiệu của mùa thu thì kết luận thu chỉ *"hình như"* đã về thôi. Câu thơ như lời thăm hỏi, ngỡ ngàng chưa thể tin. Qua đó ta thấy Hữu Thỉnh là người yêu quê hương tha thiết và sự cảm nhận tinh tế.

Sau giây phút ngỡ ngàng, bàng khuâng, nhà thơ say sưa cảm nhận những biến chuyển trong không gian lúc sang thu:

"Sông được lúc dềnh dàng"

Chim bắt đầu vội vã

Có đám mây mùa hạ

Vắt nửa mình sang thu"

Hai câu thơ đầu đối nhau tạo lên không gian vừa rộng, vừa cao vợi vợi, với những hành động ngược nhau mà rất đặc trưng của mùa thu thiên nhiên như có hồn, có tình cảm. Dòng sông sang thu không cuồn cuộn, gấp gáp như mùa mưa lũ mà *"dềnh dàng"* thong thả lững lờ trôi như lắng lại, ngấm ngội. Đối lập với hình ảnh đó là cảnh *"chim bắt đầu"*

vội vã" chuẩn bị chuyển di cư tránh rét vì đã chớm lạnh hoặc vội vã về tổ lúc chiều hôm, nhưng chỉ là cái "vội vã" mới chớm bắt đầu thôi. Không khí thu vẫn thư thái êm ả, lâng lâng, dịu dịu thu đang ở nơi cửa ngõ của mùa thu, vì thế đám mây mùa hạ mới "vắt nửa mình sang thu". Đám mây được nhân hóa qua từ "vắt" chở lên sinh động, nó như tấm khăn của người thiếu nữ duyên dáng. Hữu Thỉnh quá là người có chí tưởng tượng phong phú.

Ở khổ thơ cuối, bức tranh thu trở lên hoàn thiện hơn, có hồn hơn:

"Vẫn còn bao nhiêu nắng

Đã vơi dần cơn mưa

Sấm cũng bớt bất ngờ

Trên hàng cây đứng tuổi"

Vẫn là nắng, là mưa, vẫn còn sấm, còn chớp như mùa hạ nhưng mức độ đã khác, lắng dần và ổn định. Nắng cuối hạ còn nồng còn sáng nhưng nhạt dần, bớt chói trang, nóng bức, gắt hơn. Những cơn mưa ào ạt, bất ngờ cũng đã vơi dần và những tiếng sấm bất ngờ đi cùng cơn mưa rào ngày hạ cũng đã bớt đi. Tác giả đã sử dụng biện pháp tu từ ẩn dụ. "Sấm" là những vang động bất thường của điều kiện ngoại cảnh. Đó còn là những khó khăn, chông gai, thử thách, bão tố cuộc đời con người, còn "hàng cây đứng tuổi" là cách nói nhân hóa cây và cũng là ẩn dụ chỉ con người đã từng trải qua biết bao chông gai thử thách, họ đã có kinh nghiệm, vững vàng hơn trước bão tố. Về chín chắn điềm tĩnh của cây trước sấm chớp, bão giông lúc sang thu hay đó chính là sự chín chắn điềm đạm của con người đã trải qua bão giông của cuộc đời con người khi đã từng trải thì cũng vững vàng hơn trước những tác động bất thường của ngoại cảnh, cuộc đời, ta thấy được Hữu Thỉnh có cảm nhận tinh tế.

Bài thơ sử dụng thể thơ năm chữ thích hợp với việc giải bài tâm tư, cảm xúc. Hình ảnh bài thơ tinh tế mang đậm vẻ "sang thu", giàu sức biểu cảm lung linh, đa nghĩa, gợi chiều sâu suy nghĩ. Ngôn ngữ trong sáng giàu sắc thái biểu cảm. Cùng với các biện pháp ẩn dụ, nhân hóa, sử dụng từ láy đã thể hiện những cảm nhận tinh tế của nhà thơ và sự biến đổi của đất trời từ cuối hạ sang đầu thu, qua đó đã bộc lộ tình yêu thiên nhiên thiết tha, tâm hồn nhạy cảm của nhà thơ.

Bài mẫu 2

Mùa thu là nguồn cảm hứng thơ bất tận cho các thi sĩ. Nhà thơ nào cũng muốn vẽ được một bức tranh thu cho riêng mình. Và Hữu Thỉnh đã có được một cái tứ rất riêng đó là thời khắc lúc giao mùa. Bài thơ là những cảm nhận, những rung động man mác, bàng khuâng của tác giả trước sự biến đổi kì lạ trong thời khắc giao mùa của đất trời trong ngưỡng thu.

Sinh ra và lớn lên ở Vĩnh Phúc, Hữu Thỉnh không còn lạ lẫm gì với mùa thu đất Bắc. Thế nhưng, khi cảm nhận tín hiệu thu mến yêu, ông cũng không khỏi ngỡ ngàng. Đối với ông, thu đến với những cảm giác mơn man khó tả:

“Bỗng nhận ra hương ổi

Phả vào trong gió se

Sương chùng chình qua ngõ

Hình như thu đã về”

Như một quy luật tuần hoàn của tạo hóa, dường như thu đã lại sang. Có vẻ bức tranh thu đã được điểm những nét đầu tiên: hương ổi phả nhẹ nhẹ, thoang thoảng đưa vào trong gió se - gió đã nhẹ lại chứ không còn là “*nồm nam cơn gió thốc*” nữa rồi. Theo trong gió chính là làn hương mộc mạc của làng quê nhỏ. Lớp sương chùng chình khắp nơi dường như cũng chẳng muốn rời. Sương cũng mang đầy tâm trạng, bước đi chầm chậm theo nhịp điệu của mùa thu. Cái tín hiệu mùa thu đó là hương, là gió hay là sương? Chẳng lẽ là tất cả. Cái cảm giác bất ngờ thể hiện trong từ “*bỗng*” đầu tiên lan tỏa vào không gian rất đổi thân quen, xao xuyến vô cùng. Chính thế mà thi sĩ còn đang ngỡ ngàng vẫn còn tự hỏi mình: Trong khi đất trời bắt đầu có những chuyển biến nhẹ nhàng, hình như thu đã về?... Nhận thấy đó mà chưa tin hẳn, vì lòng yêu say mùa thu quá.

Cái cảm giác “*hình như*” đó gần như bị xóa tan bởi những tín hiệu chuyển mùa dần hiện ra rõ hơn:

“Sông được lúc dềnh dàn

Chim bắt đầu vội vã

Có đám mây mùa hạ

Vắt nửa mình sang thu”

Bức tranh thu dường như đã đậm màu hơn bởi cảnh vật ngày càng nhiều thay đổi: những con sông đã không còn gấp gáp, mà lững lờ trôi, chầm chậm, “dềnh dàng” khi dành nước cho mùa thu. Phải chăng chúng đã thả hồn mình vào các khoảnh khắc giao mùa này? Trái ngược với sự “lặng lẽ” đó là biểu hiện có vẻ gấp gáp của những cánh chim trời. Chúng đang vội vã làm gì? Làm tổ, tích trữ thức ăn cho mùa đông giá lạnh hay đang rục rịch chuẩn bị cho chuyến hành trình xa xứ tránh rét về một chân trời xa xôi nào đó? Hai câu thơ đã vẽ nên những nét đối lập: đâu phải mùa thu lúc nào cũng “lặng lẽ” bởi vạn vật xung quanh ta đều chuyển biến kì lạ theo cách riêng của chúng. Thiên nhiên đầy bí mật. cũng giống như cuộc sống chúng ta - một xã hội với nhiều tầng: có người giàu, có người nghèo, người đang hạnh phúc tận hưởng cuộc sống này, người thì đang tất tả mưu sinh. Đúng là đầy biến động! Nhưng hiện lên trong tất cả điểm sáng, có lẽ long lanh nhất chính là đám mây vẫn vương chút nắng hạ:

*“Có đám mây mùa hạ
Vắt nửa mình sang thu”*

Đám mây đó chắc còn lưu luyến chút gì của mùa hạ đang qua? Cũng có thể nó là kỉ niệm của “hạ” dành cho “thu”. Nó dường như là chiếc cầu nối hữu tình dành cho đôi bờ kì lạ. Cái khoảnh khắc thiêng liêng này đang đậu trên đám mây như là chứng tích của giao mùa. “Vắt” - đang đặt ngang trời hay chẳng biết đang ở chốn nào. Đám mây cứ nhẹ trôi để rồi thời gian cũng chảy qua. Bức tranh thu đang chứa đựng cái nét hữu hình để gọi nên cái cảnh vốn vô hình!

Thu đã gần sang, đất trời cũng đang đứng lại, nó không còn bất chợt đến, rồi lại bất chợt đi như mùa hạ nữa rồi:

*“Vẫn còn bao nhiêu nắng
Đã vơi dần cơn mưa
Sấm cũng bớt bất ngờ
Trên hàng cây đứng tuổi”*

Có thể nói rằng: Cái dáng hạ vẫn còn đó mà cái hồn hạ đã bay đi đâu rồi. Vẫn là cái nắng, mưa, sấm, chớp vương lại nhưng cái dữ dội, khắc nghiệt của nắng, tính “đông dảnh” của mưa hay sự vội vàng của sấm thì đã nhạt dần theo từng phút giao mùa. Bức tranh sang thu càng lộ rõ thì những ý nghĩ về nhân tình thế thái cũng theo đó hiện lên.

Qua phép ẩn dụ ở hai dòng thơ cuối, người đọc cảm nhận sau tiếng “*sấm*” là những giông bão của cõi đời, cõi người. Hữu Thỉnh đã điểm nét chính vào bức tranh - đó là hình bóng con người. Hạ qua, thu đến, con người ta dường như đã già hơn một chút. Chính thế mà những kinh nghiệm đường đời đã dày thêm một ít trong hành trang của họ, giúp họ vững vàng hơn trước những phong ba của cuộc sống đầy biến động. Hữu Thỉnh đã cảm nhận được sâu sắc cuộc sống con người. Và thi nhân đã gửi vào thu lời nhắn nhủ con người sống phải biết chấp nhận và vững vàng vượt qua thử thách. Như thế, bài thơ vừa là một bức tranh thiên nhiên đẹp vừa là một phác họa đầy ám ảnh về con người - một phần diệu kì của thiên nhiên kì diệu.

Hình ảnh thơ đẹp, ngôn từ sắc sảo, giàu hàm nghĩa đã tạo nên những rung động, dấu ấn khó quên cho người đọc. Hữu Thỉnh đã trải lòng qua tuyệt tác lúc giao mùa: “*Sang thu*”!

Website **HOC247** cung cấp một môi trường **học trực tuyến** sinh động, nhiều **tiện ích thông minh**, nội dung bài giảng được biên soạn công phu và giảng dạy bởi những **giáo viên nhiều năm kinh nghiệm, giỏi về kiến thức chuyên môn lẫn kỹ năng sư phạm** đến từ các trường Đại học và các trường chuyên danh tiếng.

I. Luyện Thi Online

Học mọi lúc, mọi nơi, mọi thiết bị – Tiết kiệm 90%

- **Luyện thi ĐH, THPT QG:** Đội ngũ **GV Giỏi, Kinh nghiệm** từ các Trường ĐH và THPT danh tiếng xây dựng các khóa **luyện thi THPTQG** các môn: Toán, Ngữ Văn, Tiếng Anh, Vật Lý, Hóa Học và Sinh Học.
- **Luyện thi vào lớp 10 chuyên Toán:** Ôn thi **HSG lớp 9** và **luyện thi vào lớp 10 chuyên Toán** các trường **PTNK, Chuyên HCM (LHP-TĐN-NTH-GĐ), Chuyên Phan Bội Châu Nghệ An** và các trường Chuyên khác cùng **TS. Trần Nam Dũng, TS. Phạm Sỹ Nam, TS. Trịnh Thanh Đèo và Thầy Nguyễn Đức Tấn**.

II. Khoá Học Nâng Cao và HSG

Học Toán Online cùng Chuyên Gia

- **Toán Nâng Cao THCS:** Cung cấp chương trình Toán Nâng Cao, Toán Chuyên dành cho các em HS THCS lớp 6, 7, 8, 9 yêu thích môn Toán phát triển tư duy, nâng cao thành tích học tập ở trường và đạt điểm tốt ở các kỳ thi HSG.
- **Bồi dưỡng HSG Toán:** Bồi dưỡng 5 phân môn **Đại Số, Số Học, Giải Tích, Hình Học và Tổ Hợp** dành cho học sinh các khối lớp 10, 11, 12. Đội ngũ Giảng Viên giàu kinh nghiệm: **TS. Lê Bá Khánh Trình, TS. Trần Nam Dũng, TS. Phạm Sỹ Nam, TS. Lưu Bá Thắng, Thầy Lê Phúc Lữ, Thầy Võ Quốc Bá Cẩn** cùng đội HLV đạt thành tích cao HSG Quốc Gia.

III. Kênh học tập miễn phí

*HOC247 NET cộng đồng học tập miễn phí
HOC247 TV kênh Video bài giảng miễn phí*

- **HOC247 NET:** Website học miễn phí các bài học theo **chương trình SGK** từ lớp 1 đến lớp 12 tất cả các môn học với nội dung bài giảng chi tiết, sửa bài tập SGK, luyện tập trắc nghiệm miễn phí, kho tư liệu tham khảo phong phú và cộng đồng hỏi đáp sôi động nhất.
- **HOC247 TV:** Kênh **Youtube** cung cấp các Video bài giảng, chuyên đề, ôn tập, sửa bài tập, sửa đề thi miễn phí từ lớp 1 đến lớp 12 tất cả các môn Toán- Lý - Hoá, Sinh- Sử - Địa, Ngữ Văn, Tin Học và Tiếng Anh.